

**PROGRAMA PENTRU CONCURSUL DE OCUPARE A
POSTURILOR DIDACTICE DECLARATE VACANTE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR, PROFESORI DOCUMENTARIȘTI**

Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează cadrelor didactice care se prezintă la concursul de ocupare a posturilor vacante de profesor documentarist din învățământul preuniversitar, în condițiile prevăzute de reglementările legale în vigoare.

Examenul este centrat pe evaluarea cunoștințelor generale în domeniul științelor informării și documentării, metodelor de căutare și exploatare a informației, precum și concepției didactice și a modalităților concrete prin care profesorul documentarist pune elevii în situații de învățare eficiente, apte de a conduce la formarea capacităților și competențelor în domeniul info-documentar. Aceasta orientare este cu atât mai necesară cu cât se solicită din partea profesorului documentarist efortul de a concepe demersuri și parcursuri didactice flexibile, adaptate nivelului de vârstă și pregătire al elevilor.

Conținuturile și structura programei sunt organizate în așa fel încât să răspundă cerințelor europene legate de integrarea științelor informării în procesul cunoașterii și educației. De asemenea, se are în vedere: valorizarea schimbărilor aduse de modernizarea structurilor info-documentare din sistemul de învățământ preuniversitar, de apariția unei noi funcții didactice, cea de profesor documentarist; favorizarea accesului întregii comunități educative la informație și documentare prin intermediul Centrelor de Documentare și Informare (CDI). În acest sens se are în vedere apropierea domeniilor informaționale de programele didactice din școli, prin facilitarea accesului la resursele Internet și la alte forme de integrare a noilor tehnologii informaționale, cu scopul de a contribui la formarea elevilor conform standardelor europene.

Apariția noii profesii de profesor documentarist are în vedere integrarea activității elevilor în structura info-documentară și familiarizarea lor cu tehnicile de cercetare documentară. Aceasta va determina modificarea conceptului de bibliotecă școlară spre cel de structură info-documentară prin prelucrarea și valorificarea superioară a conținutului publicațiilor, biblioteca devenind astfel din auxiliar al învățământului, parte integrantă a acestuia, cu consecințe pozitive în întregul proces de formare a elevilor.

Astfel, plecând de la o concepție care operaționalizează definirea și evaluarea competențelor specifice cadrului didactic, programa vizează:

- cunoașterea de către profesorul documentarist a principalelor tendințe în evoluția științelor documentării și informării;
- cunoașterea funcțiilor și misiunilor profesorului documentarist;
- cunoașterea particularităților de organizare fizică și intelectuală a unei structuri info-documentare de tip CDI;
- cunoașterea diferitelor suporturi informaționale și a instrumentelor de acces la informație;
- demonstrarea capacității de a gestiona, organiza și a pune la dispoziția utilizatorilor resursele documentare ale CDI;
- dovedirea capacităților necesare pentru proiectarea, organizarea, desfășurarea și evaluarea activităților din CDI;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatie și cooperare necesare realizării actului educational.

În consecință, pe lângă conținuturile științifice și cele de didactică generală, programa definește un număr de competențe specifice profesorului documentarist, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și să le dovedească pe parcursul desfășurării activității în cadrul CDI.

Intr-o formulă sintetică aceste competențe sunt în următoarele domenii:

- amenajarea, organizare și gestionarea unui CDI în vederea punerii informației, resurselor documentare la dispoziția utilizatorilor
- proiectarea și organizarea în CDI de activități pedagogice disciplinare și inter-/ trans-/ pluridisciplinare
- construirea unor demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la conținuturi
- adecvarea demersurilor didactice la particularitățile de vârstă ale elevilor
- evaluarea cunoștințelor și competențelor dobândite de elevi în domeniul infodocumentar
- organizarea în CDI de activități de formare și dezvoltare a gustului pentru lectură, precum și animații culturale
- gestionarea CDI în vederea punerii informației la dispoziția utilizatorilor
- construirea unui climat educativ stimulat și eficient

Date fiind particularitățile domeniilor de competență ale profesorului documentarist și influența sa în definirea unei politici documentare la nivel local, în organizarea resurselor documentare și materiale în cadrul CDI, dar și influența pe care o exercită atât asupra formării elevilor, precum și asupra întregului climat educațional al școlii profesorul documentarist trebuie să demonstreze că are capacitatea de:

- a amenaja, organiza și gestiona centrul de documentare și informare, în vederea asigurării exploatării și valorificării cât mai eficiente a informațiilor și documentelor pluridisciplinare multimedia și multisupport de către utilizatori, din perspectiva egalizării șanselor elevilor din medii culturale și sociale diferite
- a favoriza accesul la informație și la integrarea „pedagogiei reușitei școlare” în vederea formării autonomiei elevilor în instruire prin asigurarea funcționării CDI
- a planifica activitatea CDI pentru a răspunde nevoilor utilizatorilor și obiectivelor formulate în documentele de proiectare managerială ale unității de învățământ
- a înțelege necesitatea de a sprijini elevii în activitatea de documentare și informare și de a favoriza integrarea ei în activitatea didactică curentă
- a favoriza integrarea noilor tehnologii în practicile pedagogice curente
- a dezvolta activități didactice în cadrul curriculumului la decizia școlii, activități curriculare și extracurriculare între-, pluri- și transdisciplinare
- a asigura accesul la informația și a crea experiențe de învățare în domeniul infodocumentar prin organizarea de diferite tipuri de activități (pedagogice, culturale, de informare și comunicare) având drept finalitate atât egalizarea șanselor elevilor din medii culturale și sociale diferite, cât și dobândirea de către elev a autonomiei în instruire
- a oferi oportunități de învățare, adaptate diferențelor individuale de învățare, care să sprijine dezvoltarea intelectuală și socială a elevilor
- a stimula prin strategii didactice inovatoare și punerea în valoare a potențialul de socializare al CDI, dezvoltarea spiritului critic al elevilor, motivarea și angajarea lor în propria formare, dezvoltarea simțului civic și integrarea elevilor în societate
- a favoriza și stimula munca în echipă în cadrul activităților organizate în CDI
- a cunoaște și a utiliza variate tipuri și strategii de comunicare pentru a sprijini colaborarea și interacțiunea elevilor în activitățile de învățare și colaborarea între cadrele didactice în cadrul proiectelor inter/trans/pluridisciplinare
- a căuta oportunități pentru propria perfecționarea profesională continuă

Domenii de competență:

I. Partea I - Teme de didactică generală și metodică

a. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice

1. Componentele curriculumului școlar: curriculum național, planuri cadru, arii curriculare, trunchi comun, discipline, module, standarde de pregătire profesională, programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare;

2. Proiectarea curriculumului în dezvoltare locală sau la decizia școlii de tipul: aprofundare/extindere/opțional ca disciplină nouă;

2.1. Repere/condiționări în elaborarea CDS (resurse umane, materiale, context local, interesele elevilor);

2.2. Modalități de adecvare a unui CDS la grupuri țintă diferite;

2.3. Obiectivele predării – învățării – evaluării la disciplinele CDS din domeniul științei informării. Obiective cadru, obiective de referință, competențe generale, competențe specifice, unități de competență și competențe. Elaborarea obiectivelor operaționale;

3. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiecte de lecție (pentru diferite tipuri de lecții), proiectarea de activități de învățare intra-, inter-, pluri- și transdisciplinare.

b. Strategii didactice utilizate în procesul de instruire. Strategii și modalități de integrare în lecție a activităților cu caracter practic - aplicativ

1. Metode didactice specifice: clasificare, prezentare, caracterizare;

2. Utilizarea metodelor centrate pe elev, tehnicilor de învățare prin cooperare și tehnicilor de cercetare documentară;

3. Forme de organizare a activității didactice: clasificare, caracterizare;

4. Mijloacele de învățământ și integrarea lor în procesul de predare-învățare-evaluare ;

4.1. Funcțiile didactice ale mijloacelor de învățământ;

4.2. Tipuri de mijloace de învățământ și caracteristicile lor;

5. Selectarea metodelor optime în vederea formării gândirii critice și deprinderilor practice, formării gândirii tehnice și a dezvoltării simțului artistic / estetic;

6. Mediul de instruire: mediul relational și mediul comunicational. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire;

7. Manifestarea unei conduite psihopedagogice inovative în plan profesional/social;

8. Evaluarea procesului instructiv-educativ, progresului și rezultatelor școlare. Valorizarea muncii elevului;

9. Adoptarea de strategii didactice care să permită utilizarea eficientă a mijloacelor și a auxiliarelor didactice în procesul instructiv-educativ.

c. Managementul clasei

1. Rolurile profesorului în facilitarea experiențelor care conduc la formarea autonomiei elevilor în învățare (organizator, participant, membru al unei echipe, persoană resursă, facilitator, intermediar, evaluator etc.);

2. Organizarea activităților în CDI: crearea unui climat adecvat, folosirea resurselor adecvate din CDI, folosirea resurselor psihice ale profesorului și elevilor (capacități, cunoștințe, experiențe individuale sau colective); folosirea eficientă a timpului; forme de instruire (pe grupe, studiu individual, frontal etc.) și alternarea acestora în cadrul unei secvențe didactice; antrenarea persoanelor resursă din interiorul și din afara unității de învățământ în activitățile din CDI; gestionarea situațiilor conflictuale.

d. Evaluarea rezultatelor școlare

d.1. Evaluarea, componentă fundamentală a procesului de învățământ: obiective, funcții, tipuri de evaluări, caracterizare;

d.2. Metode de evaluare: tradiționale și complementare (tipuri și caracterizare);

d.3. Calitățile instrumentelor de evaluare: validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate;

d.4. Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de corectare și notare;

Partea a II-a - Teme de specialitate

a. Amenajarea, dotarea și gestionarea unui C.D.I. în funcție de rolul său pedagogic și cultural

- a.1. Centrul de Documentare și Informare: organizare, structură, funcții;
- a.2. Gestionarea spațiului, materialelor și echipamentelor specifice unui CDI: spații specifice, suprafețe recomandate, dotare cu materiale și echipamente informatice și audiovizuale; proiectului de amenajare/reamenajare a unui CDI;
- a.3. Gestionarea fondului documentar: dezvoltarea, evidența, prelucrarea, organizarea, automatizarea și comunicarea fondului documentar (documente clasice: cărți, reviste... și documente moderne: CD, CD-ROM, DVD, baze de date, documente electronice etc.);
- a.4. Planificarea și evaluarea activității CDI: utilizarea programată și neprogramată a CDI; proiectul pedagogic și cultural al CDI;
- a.5. Managementul în structuri info-documentare;
- a.6. Proprietatea intelectuală și dreptul de autor.

b. Activități specifice unui CDI

- b.1. Activități de inițiere și formarea utilizatorilor privind tehnicile de cercetare documentară;
- b.2. Activități de formare și dezvoltare a gustului pentru lectură ;
- b.3. Activități de formare și dezvoltare a capacității de receptare a informației culturale;
- b.4. Integrarea noilor tehnologii ale informării și comunicării în activitatea de informare și documentare; asigurarea accesului la resursele Internet;
- b.5. Proiecte inter/transdisciplinare;
- b.6. Implicarea profesorului documentarist în activități de orientare școlară și profesională;
- b.7. Proiectarea și organizarea activităților instructiv-educative în colaborare cu comunitatea;
- b.8. Modalități de implicare a C.D.I. și a profesorului documentarist în prevenirea și recuperarea elevilor în situație de eșec școlar;

c. Legislația românească de bibliotecă și CDI

Bibliografie selectivă:

Partea I

Cristea, S. *Studii de pedagogie generală*. București: Editura Didactică și pedagogică, 2004.

Cucoș, C. *Pedagogie generală*. Iași: Polirom, 2000.

Dragomir, Mariana. *Managementul activității didactice*. Cluj-Napoca: Eurodidact, 2003.

Evaluarea curentă și examenele: Ghid pentru profesori. București: ProGnosis, 2001.

Ionescu, M. *Didactica modernă*. Cluj: Editura Dacia, 1995.

Iucu, R. *Managementul și gestiunea clasei de elevi*. Iași: Polirom, 2000.

Landsheere, G.; Landsheere, V. *Definirea obiectivelor educaționale*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1979.

Landsheere, G. *Evaluarea continuă a elevilor și examenele*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1975.

Neacșu, Ion. *Instruire și învățare*. București: Editura Științifică, 1990.

Pânișoară, O. *Comunicarea eficientă. Metode de interacțiune eficientă*. Iași: Polirom, 2003.

Păun, Emil. *Școala: abordare sociopedagogică*. Iași: Polirom, 1999.

Pedagogie. Fundamentări teoretice și demersuri aplicative. Iași: Polirom, 2002.

Popovici, D. *Elemente de psihopedagogia integrării*. București: Pro Humanitate, 1999.

Potolea, D. *Profesorul și conducerea strategiilor învățării*. In: *Structuri, strategii, performanțe în învățământ*. București: Editura Academiei, 1989.

Radu, Ion. *Evaluarea procesului didactic*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2000.

Roco, Mihaela. *Creativitatea și inteligența emoțională*. Iași: Polirom, 2001.

Stoica, Adrian. *Evaluarea progresului școlar: de la teorie la practică*. București: Humanitas Educațional, 2003.

Stoica, Adrian. *Reforma evaluării în învățământ*. București: Sigma, 1999.

Șchiopu, U.; Verza, E. *Psihologia vârștelor. Ciclurile vieții*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995.

Consiliere și orientare. Ghid metodologic. București: MEC-CNC, 2001.

Ungureanu, D. *Educație și curriculum*. Timișoara: EUROSTAMPA, 1999.

Văideanu, G. *Educația la frontiera dintre milenii*. București: Editura Politică, 1988.

Școala la răcruce. Schimbare și continuitate în curriculum-ul învățământului obligatoriu. Iași: Polirom, 2002.

Partea a II-a

Atanasiu, Pia. *Metode și tehnici de lucru pentru sistemele de informare științifică*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1976.

Bayard-Pierlot, Jacqueline; Birglin, Marie-José. *Clés pour le CDI*. Paris: Hachette Littérature, 1994.

Bădău, Georgeta. *Inițiere în cercetarea documentară*. Alba Iulia: [s.n.], 2004.

Bădău, Georgeta ; Panait, Antonina. *Amenajarea și gestionarea unui CDI : Ghid pentru personalul de conducere și personalul din centrele de documentare și informare*. Alba Iulia: [s.n.], 2006.

Brugnon, Albert. *Activités autour des albums "Première lecture Rouge et OR"*. MDI, 1994

Biblioteconomie: Manual. București: A.B.B.P.R., 1994.

Cassagnes, Paul ; Garcia- Debanc, Claudine ; Debanc, Jean-Pierre. *50 activités pour apprivoiser les livres en classe ou en B.C.D.* CRDP Midi-Pyrénées, [s.a.]

Centrul de Documentare și Informare. Alba Iulia, 2002.

Chapron, Françoise. *Les CDI (Centres de documentation et d'information) des lycées et collèges*. Paris: Presses Universitaires de France, 1999.

Ciubăncan, Lucia. *Bibliotecarul școlar. Ghid practic*. Cluj-Napoca: Eurodidact, 2002

Créer, renover l'espace C.D.I. Limoges : C.R.D.P. du Limousin, 1994.

Darrobbers, M; Le Pottier, N. *La recherche documentaire*. Paris: Nathan, 1999

Enache, Ionel; Maftei, Mihaela. *Marketingul în bibliotecă*. București: Editura Universității din București, 2003.

Ghidul bibliotecarului școlar pentru liceele pedagogice. București: Editura Bibliotecii Pedagogice Naționale „I.C.Petrescu”, 2004.

Horvat, Săluc. *Introducere în biblioteconomie*. București : Grafoart, 1996.

Lege privind modificarea și completarea Legii nr.128/1997 privind Statutul personalului didactic (art.1-7)

Le Livre bleu des enseignants-documentalistes. Orléans: CRDP de l'Académie d'Orléans-Tours, 2002.

Management educațional pentru instituțiile de învățământ. București, 2001.

Moser, Alain; Moissonnier, Daniel; Fauchard, Joël. *L'aide au travail personnel de l'élève.* C.R.D.P. de Reims, Hachette Education, 1998

Le multimédia au CDI pour s'informer, produire, communiquer. CRDP de Basse-Normandie, 1999

OMEdC nr.4961/28.08.2006 privind înființarea și susținerea centrelor de documentare și informare, precum și formarea continuă a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din centrele de documentare și informare

Poupelin, Michel; Monthus, Marie. *Guide à l'usage des documentalistes et de leurs partenaires dans l'établissement.* Paris: Hachette Education, 1995.

Poslaniec, Christian; Houyel, Christine. *Activités de lecture à partir de la littérature jeunesse.* Paris: Hachette Education, 2000

Projets-lecture au cœur du C.D.I. C.R.D.P. de l'Académie de Créteil, 1999

Recherche documentaire et maîtrise de l'information. Formation des élèves par le professeur documentaliste de la sixième à la terminale. Rouen : C.R.D.P. de Haute-Normandie, 1999.

Regneală, Mircea. *Studii de biblioteconomie.* Constanța: Ex Ponto, 2001.

Regneală, Mircea. *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării.* Constanța : Exporta, 2002.

Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecii școlare: instrucțiuni metodologice: aprobat prin Ordinul Ministerului Învățământului nr.6566/17.06.1994. București: Biblioteca Centrală Pedagogică, 1994.

Regulament de organizare și funcționare a Centrului de documentare și informare.

Regulamentul de organizare și funcționare a centrului de documentare și informare (C.D.I.), 2005.

Richter, Brigitte. *Ghid de biblioteconomie.* București: Editura Grafoart, 1995.

Savoir faire avec le CDI: Guide pratique destiné aux enseignants. Créteil: CRDP, 1996.

Statul profesorului documentarist.

Spirlet, Jean-Pierre; A.R.P.E.J. *Utiliser la presse au collège et au lycée.* Paris: Edition du Centre de formation et de perfectionnement des journalistes, 1994.

Stoica, Ion. *Criza în structurile infodocumentare: sensuri și semnificații contemporane.* Constanta: Ex Ponto, 2001.

Stoica, Ioan. *Structuri și relații informaționale în dezvoltarea învățământului și a cercetării românești.* București: Alternative, 1997.

Stueart, Robert; Moran, Barbara. *Managementul pentru biblioteci și centre de informare.* București: Biblioteca Națională a României și Asociația Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice - Romania, 1998.